

Ref. br.: 2024-1-ES01-KA220-ADU-000245715

XXI Adults

**Prilagođavanje obrazovanja odraslih
sistem za XXI vijek**

Predložak dobrih praksi

INSTITUTE for
ROMA and
MINORITIES
INCLUSION

DIPUTACIÓN
DE VALLADOLID

E-SCHOOL
EDUCATIONAL GROUP

EMPODERAR
DESENVOLVIMENTO ORGANIZACIONAL, SOCIAL, PROFESIONAL E PESSOAL

Co-funded by
the European Union

Naziv dobre prakse

Krugovi digitalne pismenosti za starije odrasle osobe

Sažetak prakse

Kratak, lako razumljiv sažetak: Šta je praksa, za koga i u koju svrhu?

Krugovi digitalne pismenosti za starije odrasle osobe je inicijativa vođena od strane vršnjaka, zasnovana na zajednici, osmišljena za poboljšanje osnovnih digitalnih vještina među odraslima starosti 50-75 godina. Cilj joj je rješavanje digitalnog jaza promoviranjem praktičnog učenja koje gradi samopouzdanje u podržavajućem i neformalnom okruženju. Praksa podržava šire ciljeve obrazovanja odraslih osnaživanjem ranjivih populacija digitalnim vještinama 21. vijeka, pomažući u poboljšanju njihovog kvaliteta života i potencijala za zapošljavanje.

Opis prakse – minimalno 2000 znakova

1) Kontekst / Pozadina

Koja je bila početna potreba ili problem?

Ko je bila ciljna grupa? Da li je to bio dio većeg programa ili projekta?

U mnogim dijelovima Evrope, posebno u ruralnim i depopulacionim područjima, starijim osobama često nedostaju digitalne kompetencije potrebne za aktivno učešće u današnjem sve više online društvu. Ovaj digitalni jaz postoji već dugo, ali je postao mnogo vidljiviji nakon pandemije COVID-19, koja je ubrzala digitalizaciju osnovnih usluga kao što su zdravstvo, bankarstvo i javna uprava. Kao rezultat toga, mnoge starije osobe su se našle isključene iz ključnih aspekata svakodnevnog života, nesposobne da obavljaju osnovne zadatke ili ostanu povezane s drugima.

Studije pokazuju da oko 33% Evropljana nema dovoljne digitalne vještine, a ta brojka dramatično raste među starijim građanima - u nekim regijama čak do 75%. Ove brojke naglašavaju hitnu potrebu za inkluzivnim obrazovnim inicijativama koje su posebno usmjerene na starije stanovništvo.

„Krugovi digitalne pismenosti za starije odrasle osobe“ razvijeni su kao odgovor na ovaj problem. Osmišljene da poboljšaju digitalne vještine među starijim osobama, ove neformalne grupe nude pristupačno okruženje za učenje uz podršku vršnjaka. Učesnici dobijaju smjernice prilagođene njihovim potrebama i tempu, pomažući im da steknu samopouzdanje u korištenju digitalnih uređaja i snalaženju na online platformama.

Ova inicijativa je dio šireg Erasmus+ projekta pod nazivom „EUfolk“, koji se fokusira na promociju kulturne baštine i učenja u zajednici. Iako starije osobe nisu glavna ciljna grupa projekta, postalo je jasno da se njihova digitalna isključenost mora riješiti kako bi im se omogućilo aktivno učešće u kulturnim i obrazovnim aktivnostima. Stoga je poboljšanje digitalne pismenosti postalo ključni prateći cilj.

Krugovi su se pokazali kao efikasan način podsticanja socijalne inkluzije, cjeloživotnog učenja i međugeneracijske razmjene. Starijim osobama su ponudili ne samo praktične digitalne vještine, već i obnovljeni osjećaj nezavisnosti i povezanosti u sve digitalnijem svijetu.

2) Ciljevi

Koji su bili ciljevi prakse? Šta je njen cilj bio poboljšati ili promijeniti?

- Opremiti starije odrasle osobe praktičnim digitalnim vještinama (npr. korištenje e-pošte, pristup vladinim portalima, sigurnost na internetu, snimanje videa).
- Smanjiti digitalnu isključenost i promovirati nezavisnost.
- Negujte društvene veze i angažman zajednice kroz zajedničko učenje.
- Podržati centre za obrazovanje odraslih u modernizaciji njihovih strategija informiranja i inkluzivnosti.

3) Implementacija / Metodologija

Kako se praksa sprovodila korak po korak?

Koje su aktivnosti ili metode korištene?

Koliko je vremena trebalo?

Korak po korak:

- **Regrutacija:** Lokalni obrazovni centri pozvali su starije osobe i volontere iz zajednice da učestvuju.
- **Obuka facilitatora:** Volonteri (uključujući mlađe odrasle osobe i obučene edukatore) dobili su kratku orijentaciju o principima učenja odraslih i digitalnim alatima.
- **Formiranje kruga:** Formirane su male grupe (6-10 učesnika) koje su se sastajale sedmično u trajanju od 90 minuta tokom 6 sedmica.
- **Prilagođavanje sadržaja:** Svaka grupa je odabrala teme relevantne za njihove potrebe (npr. osnove mobilnog telefona, online bankarstvo, video pozivi, kreiranje videa).
- **Učenje kroz rad:** Sesije su bile praktične, koristeći zadatke iz stvarnog života (npr. kreiranje e-mail računa, zakazivanje termina, pravljenje kratkih videa).
- **Podrška vršnjaka:** Članovi grupe su se međusobno pomagali, a voditelji su pružali smjernice kada je to bilo potrebno.

- **Petlja povratne sprege:** Evaluacije na sredini i nakon završetka programa pomogle su u poboljšanju budućih sesija.

4) Rezultati / Ishodi

Koji su bili konkretni rezultati?

Kakav je uticaj praksa imala na učesnike?

- Preko 100 starijih osoba u 3 zemlje unaprijedilo je svoje digitalne vještine.
- Učesnici su prijavili povećano samopouzdanje u korištenju pametnih telefona, e-pošte i digitalnih usluga.
- Nekoliko učesnika se vratilo na posao sa skraćenim radnim vremenom ili su počeli volontirati online.
- Ojačane veze u zajednici i međugeneracijski dijalog.

5) Priče učesnika – opcionalno

Kratki citati, lična razmišljanja ili iskustva koja dijele učesnici

„Prije ovoga, tražila sam od unuka da sve radi online. Sada plaćam račune, pa čak i razgovaram s njim putem WhatsAppa. Osjećam se mlađe!“ – Maria, 68, Poljska. „Nije stvar samo u računaru. Radi se o tome da se više ne osjećam isključeno.“ – Antonis, 71, Grčka.

„Sada mogu zabilježiti važne trenutke u svom životu, poput susreta s unucima koji žive daleko, i gledati ih kada se osjećam usamljeno. Zaista se osjećam kao da su tu sa mnom.“ Teresa, 70, Španija.

6) Faktori uspjeha

Šta je učinilo praksu efikasnom ili inovativnom?

Je li bilo nekih jedinstvenih ili kreativnih elemenata?

- Sigurno okruženje za učenje u malim grupama prilagođeno tempu starijih osoba.
- Praktične teme iz stvarnog svijeta (npr. zdravstveni portali, digitalna komunikacija, kreiranje videa).
- Međugeneracijsko učenje se podstiče putem mladih volontera.
- Fleksibilnost u sadržaju i pristupu u različitim zemljama.

7) Prenosivost / Preporuke

Može li se praksa primijeniti i negdje drugdje?

Koji su uslovi potrebni za uspješnu implementaciju?

Da, ova praksa je lako prenosiva. Bilo koji centar za obrazovanje odraslih može je implementirati sa:

- Pristup osnovnoj IKT infrastrukturi (Wi-Fi, tableti/laptopi).
- Mogućnosti rada u zajednici.
- Rekrutacija volontera ili partnerstva s omladinskim organizacijama.

8) Savjeti / Savjeti za implementaciju – opcionalno

Kontrolne liste, lekcije ili savjeti za one koji žele primijeniti praksu.

- Koristite lako razumljive vizualne materijale i štampane vodiče korak po korak.
- Počnite s poznatim digitalnim alatima (npr. mobilnim telefonima prije računara).
- Proslavite mala postignuća (npr. certifikate za „prvi poslani e-mail“, najbolji video).

9) Naučene lekcije - opciono

Najveća iznenađenja, prepreke ili ključne zaključke tokom implementacije.

- Starije osobe najbolje uče kada se osjećaju emocionalno sigurno i poštovano.
- Tehnički problemi mogu ometati učešće – osigurajte pouzdane uređaje i pristup internetu.
- Prilagođeni tempo je ključan: grupna dinamika ne bi trebala ubrzavati ili sramotiti sporije učenike.

10) Fotografije koje ilustruju opisanu praksu

Molimo priložite najmanje 3 fotografije koje se odnose na opisanu dobru praksu

PROFIL PRAKSE – KONTROLNA LISTA ZA KLASIFIKACIJU

Molimo označite sve kategorije koje se odnose na vašu opisanu praksu. Možete odabrati više od jedne.

VRSTA PRAKSE

- Lzarađivanje radeći
- Međugeneracijsko učenje
- Učenje u zajednici
- Digitalno / kombinovano učenje
- Učenje od vršnjaka
- Mentorstvo / koučing
- Kulturni/kreativni pristupi
- Saradnički / zasnovan na partnerstvu
- Ostalo (navedite):

CILJNA GRUPA

- Odrasli sa niskim kvalifikacijama
- NEET (Osobe koje nisu u obrazovanju, zaposlene ili se ne obučavaju)
- Migranti / Izbjeglance
- Starije odrasle osobe
- Žene
- Osobe s invaliditetom
- Druge ranjive grupe
- Opšta odrasla populacija

OKRUŽENJE ZA UČENJE

- Formalno
- Neformalno
- Neformalno

RAZVIJENE VJEŠTINE / KOMPETENCIJE

- Pismenost (čitanje, pisanje, razumijevanje)
- Numerički rad (matematika, logičko razmišljanje)
- Digitalne vještine
- STEM (nauka, tehnologija, inženjerstvo, matematika)
- Lično, društveno i učenje za učenje
- Građanske kompetencije
- Poduzetništvo
- Kulturna svijest i izražavanje
- Jezičke vještine
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine
- Zelene kompetencije
- Ostalo (navedite):

POTENCIJALNI KORISNICI

- Nastavnici / Edukatori
- Administrativno osoblje
- Uprava škole / centra
- Kreatori politika / Javna uprava
- Nevladine organizacije / Organizacije zajednice
- Ostalo (navedite):

Glosar kategorija (Objašnjenje stavki kontrolne liste)**Vrsta prakse**

- Učenje kroz rad – učenje kroz praktične aktivnosti, metode zasnovane na praksi kao što su radionice ili stvarni zadaci.
- Međugeneracijsko učenje – aktivnosti koje uključuju učesnike različitih starosnih grupa koji uče jedni od drugih.
- Učenje u zajednici – učenje koje se odvija unutar lokalne zajednice, često kroz angažman u stvarnom životu.
- Digitalno / kombinovano učenje – obrazovanje korišćenjem digitalnih alata (online) ili kombinacija online i metoda licem u lice.
- Vršnjačko učenje – učenje među učesnicima sličnog statusa ili iskustva, uz međusobnu podršku.
- Mentorstvo / koučing – individualna podrška od iskusnije osobe za pomoć u učenju i ličnom rastu.
- Kulturni/kreativni pristupi – korištenje umjetnosti, muzike, pozorišta, pripovijedanja itd. kao alata za učenje.
- Saradničke / partnerske – prakse koje uključuju saradnju između organizacija ili grupa.

- Ostalo (navesti) – bilo koja druga metoda koja nije navedena gore.

Ciljna grupa

- Odrasli s niskim kvalifikacijama – odrasli koji imaju nizak nivo formalnog obrazovanja ili osnovnih vještina.
- NEET-ovi – osobe koje nisu u sistemu obrazovanja, zaposlenja ili obuke (često mladi odrasli).
- Migranti / Izbjegllice – osobe koje su se doselile iz druge zemlje, a često se suočavaju s izazovima integracije.
- Starije odrasle osobe – Odrasle osobe starije od 65 godina
- Žene – prakse koje se posebno bave potrebama žena.
- Osobe s invaliditetom – osobe s fizičkim, senzornim, intelektualnim ili mentalnim zdravstvenim invaliditetom.
- Druge ranjive grupe – grupe u riziku od isključenosti (npr. dugotrajno nezaposleni, beskućnici).
- Opšta odrasla populacija – prosječni odrasli koji nisu u određenim kategorijama.

Okruženje za učenje

- Formalno – učenje u okviru zvaničnih obrazovnih sistema, certificirani kursevi (npr. škole, univerziteti).
- Neformalno – organizirano učenje izvan formalnog sistema (npr. radionice, obuka u zajednici).
- Neformalno – učenje kroz svakodnevna iskustva, bez strukturiranog kursa (npr. volontiranje, porodica).

Razvijene vještine / kompetencije

- Pismenost – čitanje, pisanje i razumijevanje tekstova (uključujući funkcionalne tekstove poput obrazaca).
- Numerički rad – korištenje matematike i logičkog zaključivanja.
- Digitalne vještine – korištenje digitalnih alata, npr. kreiranje CV-a, online alata, online platformi.
- STEM – nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematika.
- Lično, društveno i učenje učenja – samosvijest, motivacija, timski rad, vještine cjeloživotnog učenja.
- Građanske kompetencije – aktivno građanstvo, razumijevanje demokratije i društvene odgovornosti.
- Preduzetništvo – kreativnost, inovacija, upravljanje projektima, preuzimanje rizika.
- Kulturna svijest i izražavanje – uvažavanje i stvaranje kulturnog sadržaja (npr. umjetnost, muzika).
- Jezičke vještine – sposobnost komunikacije na jednom ili više stranih jezika.

- Vještine vezane za posao / strukovne vještine – praktične vještine korisne u određenim poslovima ili profesijama.
- Zelene kompetencije – znanje i ponašanja koja podržavaju održivost i brigu o okolišu.
- Ostalo – bilo koje druge razvijene vještine (molimo navedite).

Potencijalni korisnici– grupe koje bi mogle imati koristi od primjene, prilagođavanja ili inspiracije ovom praksom u svom radnom kontekstu.

Napomena: Ove kategorije slijede okvire EU kao što su Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje (2018), Akcioni plan za osnovne vještine (2025) i Vodič za program Erasmus+ 2025 – Glosar

